

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 29.02.1980, sp. zn. 6 Cz 3/80, ECLI:CZ:NS:1980:6.CZ.3.1980.1

Číslo: 45/1982

Právní věta: Došlo-li u pracovníka při plnění prac. úkolů nebo v přímé souvislosti s ním k poškození zdraví stykem s dráždivými chemickými i jinými látkami, příp. s výpary, avšak nejde u pracovníka o nemoc z povolání, je třeba posoudit odpovědnost organizace také z hlediska právní úpravy obsažené v ust. § 190 odst. 1 a § 187 odst. 1 zák. práce. Podle ust. § 190 odst. 1 zák. práce by tu přicházela odpovědnost organ. v úvahu z tohoto důvodu, že násilným krátkodobým působením zevních příčin na zdraví pracovníka nemusí být vždy mechanické vlivy, ale i chemické látky, s nimiž pracovník přichází do styku. Odpovědnost organizace podle ust. § 187 odst. 1 zák. práce by byla dána tehdy, jestliže bylo onemocnění pracovníka vyvoláno závadným prac. prost., jehož působení sice nebylo násilné a krátkodobé, ale trvalo delší dobu. Prokázat porušení těchto povinností ze strany organizace a příčinnou souvislost s onemocněním pracovníka tu spočívá na pracovníkovi.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 29.02.1980

Spisová značka: 6 Cz 3/80

Číslo rozhodnutí: 45

Číslo sešitu: 9-10

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Náhrada škody v pracovním právu, Nemoc z povolání, Pracovní úraz

Předpisy: 65/1965 Sb. § 187
§ 190

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 45/1982 sb. rozh.

Došlo-li u pracovníka při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním k poškození zdraví stykem s dráždivými chemickými i jinými látkami, případně s jejich výpary, avšak nejde u pracovníka o nemoc z povolání, je třeba posoudit odpovědnost organizace také z hlediska právní úpravy obsažené v ustanoveních § 190 odst. 1 zák. práce a § 187 odst. 1 zák. práce 1).

Podle ustanovení § 190 odst. 1 zák. práce by tu přicházela odpovědnost organizace v úvahu z tohoto důvodu, že násilným krátkodobým působením zevních příčin na zdraví pracovníka nemusí být vždy mechanické vlivy, ale i chemické nebo jiné látky, s nimiž pracovník přichází do styku (např. v případech náhlých otrav).

Odpovědnost organizace podle ustanovení § 187 odst. 1 zák. práce by byla dána tehdy, jestliže bylo onemocnění pracovníka vyvoláno závadným pracovním prostředím, jehož působení sice nebylo násilné a krátkodobé, ale trvalo delší dobu a závadnost pracovního prostředí byla důsledkem porušení právních povinností organizace. Prokázat porušení těchto povinností ze strany organizace a příčinnou souvislost s onemocněním pracovníka tu spočívá na pracovníkovi.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR z 29. 2. 1980, [6 Cz 3/80](#))

Návrhem podaným u rozhodčí komise uplatnil žalobce vůči žalované organizaci nárok na náhradu za ztrátu na výdělků po dobu od 1. 10. 1976 do 31. 3. 1977 s tím, že tato ztráta mu vznikla v důsledku onemocnění chronickým zánětem horních cest dýchacích, vyvolaným na pracovišti stykem s dráždivými chemickými látkami, případně s jejich výpary. Na základě rozhodnutí lékařské poradní komise z 20. 8. 1976 žalobce byl proto ze svého dosavadního pracoviště převeden na jinou práci a po dobu zapracování byl jeho výdělek o 300,- Kčs nižší než na původním pracovišti.

Proti rozhodnutí rozhodčí komise z 20. 1. 1977, kterým byl návrh zamítnut, žalobce podal námitky, a věc byla proto postoupena k projednání soudu.

Okresní soud ve Vsetíně rozsudkem žalobu zamítl. Ve svém rozhodnutí vycházel ze zjištění, že chronický atrofický zánět horních cest dýchacích, pro nějž byl žalobce převeden na jinou práci, nemá podle vyjádření oddělení nemocí z povolání krajské nemocnice s poliklinikou v O. povahu nemoci z povolání a není ani uveden v seznamu nemocí z povolání v příloze vyhlášky č. 128/1975 Sb. Soud prvního stupně měl proto za to, že žalovaná organizace neodpovídá žalobci za škodu související s poškozením jeho zdraví, když nešlo o nemoc z povolání.

Nejvyšší soud ČSR rozhodl o stížnosti pro porušení zákona, kterou podal generální prokurátor ČSR, tak, že tímto rozsudkem soudu prvního stupně, který nabyl právní moci, byl porušen zákon.

Z odůvodnění:

Podle ustanovení § 190 odst. 1 zák. práce došlo-li u pracovníka při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním k poškození na zdraví úrazem, odpovídá za škodu tím vzniklou organizace, u níž byl pracovník v době úrazu v pracovním poměru. Podle ustanovení § 190 odst. 2 zák. práce odpovídá za škodu způsobenou pracovníkovi nemocí z povolání organizace, u níž pracovník pracoval naposledy před jejím zjištěním v pracovním poměru za podmínek, z nichž vzniká nemoc z povolání, kterou byl postižen. Nemocemi z povolání jsou nemoci uvedené v předpisech o sociálním zabezpečení, jestliže vznikly za podmínek uvedených v těchto předpisech.

Podle ustanovení § 187 odst. 1 zák. práce organizace odpovídá pracovníku za škodu, která mu vznikla při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním porušením právních povinností nebo úmyslným jednáním proti pravidlům socialistického soužití.

Ze skutkového vylíčení příčin a vzniku onemocnění žalobce vyplývá, že v projednávané věci soud prvního stupně se neměl při posuzování opodstatněnosti uplatňovaného nároku zabývat jen zjištěním, zda onemocnění žalobce je nemocí z povolání ve smyslu ustanovení § 190 odst. 2 zák. práce. Žalovaná organizace sice podle tohoto ustanovení neodpovídá žalobci za škodu, neboť seznam nemocí z povolání v příloze vyhlášky č. 128/1975 Sb. neobsahuje označení onemocnění uváděného v žalobě, skutkové údaje žalobce však měli být posouzeny i z hlediska ustanovení § 190 odst. 1 a § 187 odst. 1 zák. práce, protože podle obsahu žaloby mohla přicházet v úvahu odpovědnost organizace podle těchto ustanovení.

Podle ustanovení § 190 odst. 1 zák. práce by odpovědnost žalované organizace mohla přicházet v úvahu proto, že při porušení zdraví vyvolaném úrazem (tedy násilným krátkodobým působením zevní

příčiny) nemusí být touto zevní příčinou vždy mechanické jevy, nýbrž i chemické nebo jiné látky, s nimiž pracovník přichází do styku (např. náhlé otravy).

V případě, že obžalovaná organizace podle tohoto ustanovení neopovídá, je třeba posoudit uplatněný nárok podle ustanovení § 187 odst. 1 zák. práce. Tato odpovědnost by byla dána tehdy, jestliže onemocnění žalobce bylo vyvoláno závadným prostředím, jehož působení by sice nebylo násilné a krátkodobé, nýbrž by trvalo delší dobu, avšak závadnost pracovního prostředí byla důsledkem porušení právních povinností žalované organizace. Přitom na rozdíl od nároků podle ustanovení § 190 odst. 1 a 2 zák. práce by doložení tvrzeného porušení právních povinností žalované organizace v příčinné souvislosti s onemocněním žalobce spočívalo na žalobci.

Pro posouzení uplatňovaného nároku z obou těchto hledisek nebyla však dosud provedena potřebná zjištění vzhledem k nesprávnému názoru soudu prvního stupně, který měl za to, že pouze nemoc z povolání mohla být základem, z něhož bylo možné dovodit odpovědnost žalované organizace za škodu, jejíž náhrady se žalobce

Bude proto na soudu prvního stupně, aby si vyžádal znalecký posudek o tom, z jakých příčin došlo ke vzniku onemocnění žalobce, a ujasnil si příčinnou souvislost onemocnění s prostředím, v němž žalobce pracoval. Tato příčinná souvislost musí být bezpečně prokázána a nestačí, aby byla pouze připuštěna. Jestliže by opodstatněnost nároku žalobce byla prokázána, ať již podle ustanovení § 190 odst. 1 zák. práce, bylo by pak nezbytné provést i důkazy o výši požadované náhrady. Protože soud prvního stupně se věcí z těchto hledisek nezabýval a nezajistil spolehlivý základ pro její posouzení, porušil tím zákon v ustanoveních § 6, § 120 odst. 1 a § 153 odst. 1 o. s. ř. ve vztahu k ustanovením § 190 odst. 1 a § 187 odst. 1 zák. práce. *** 45/1982 Jo. ***

1) Srov. také rozhodnutí uveřejněná pod č. 20/1969 Sbírky rozhodnutí a sdělení soudů ČSSR a pod č. 12/1972 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek.